

G20 - ΚΑΝΝΕΣ: Παγκόσμια ανησυχία μπροστά στην πιθανότητα κλιμάκωσης της ευρωπαϊκής κρίσης

Τις πρώτες ώρες της 27ης Οκτωβρίου, οι ηγέτες της ευρωζώνης, συμφώνησαν σε ένα πακέτο αντιμετώπισης της χρηματοπιστωτικής κρίσης, που μαστίζει την Ευρώπη τα δύο τελευταία χρόνια. Μέσα από μαραθώνιες συνομιλίες έπρεπε να αντιμετωπίσουν τρία προβλήματα: την ενίσχυση του Ευρωπαϊκού Ταμείου Χρηματοπιστωτικής Σταθερότητας (EFSF), την επανακεφαλαιοποίηση των ευρωπαϊκών τραπεζών, και τη βιωσιμότητα του ελληνικού χρέους. Η απόφαση όμως της συνόδου κορυφής (τρίτη κατά σειρά φέτος) εγείρει βάσιμες αμφιβολίες και ενστάσεις ως προς την αποτελεσματικότητα της. Το βέβαιο είναι ότι η συμφωνία αυτή δεν είναι οριστική, καθώς δεν διευθετείται το τεράστιο χρηματοπιστωτικό πρόβλημα της Ευρώπης. Η κρίση κλιμακώνεται βίαια καθώς μεταδίδεται στην Ιταλία (τρίτη μεγαλύτερη οικονομία της Ευρωζώνης) και αρχίζει να αγγίζει τη Γαλλία. Η Ευρώπη βρίσκεται σε κρισιμότερη φάση. Διακυβεύεται το ευρωπαϊκό οικοδόμημα στη σημερινή του μορφή αλλά και το κοινό νόμισμα, το ευρώ.

Και ενώ η γαλλική προεδρία προετοίμαζε τη σύνοδο των G20 στις

Κάννες, οι Ευρωπαίοι ηγέτες ήλπιζαν να αποδείξουν, μετά τη συμφωνία που προηγήθηκε, ότι η αποφασιστικότητα τους να στηρίξουν το ευρώ, ήταν μεγαλύτερη από την δυνατότητα των αγορών να στοιχηματίζουν εναντίον του. Εκεί εμφανίστηκε το ελληνικό πρόβλημα με το δημοψήφισμα. Η κυβέρνηση Παπανδρέου έθεσε εαυτήν (και τη χώρα) εκτός ευρωπαϊκού πλαισίου και μπροστά σε περιπέτειες. Αφενός έβαλε με το δημοψήφισμα σε αναστολή την απόφαση της 26-10-11 και αφετέρου άφησε ανοιχτή την πιθανότητα ακύρωσης της. Τίποτα χειρότερο. Η απόφαση θεωρήθηκε διεθνώς αυτονόμηση και συστημική απειλή με απρόβλεπτες συνέπειες. Το χάος που επακολούθησε ανά τον κόσμο και αντικατοπτρίστηκε σε όλα τα χρηματιστήρια, υποδηλώνει, με τον πλέον χαρακτηριστικό τρόπο, την πλανητικών διαστάσεων αλληλεξάρτηση. Μία πολιτική κρίση που προκάλεσε η αναγγελία δημοψηφίσματος, διαχέεται και επιδρά σ' όλες τις οικονομίες του κόσμου. Η δε απόσυρση του, υπογραμμίζει, τα απολύτως περιορισμένα όρια εθνικών πολιτικών, στις νέες συνθήκες υπερεθνικών καταναγκασμών. Οι ραγδαίες εξελίξεις στην Ε.Ε. επισκίασαν τις εργασίες της συνόδου των G20 στις Κάννες. Η κρίση της ευρωζώνης τέθηκε αναπόφευκτα στην πρώτη θέση, παραμερίζοντας θέματα της ημερήσιας διάταξης όπως η ασφάλεια των τροφίμων, η μεταρρύθμιση του διεθνούς νομισματικού συστήματος και η αστάθεια των τιμών των πρώτων υλών. Το ερώτημα που πλανάται πλέον είναι το κατά πόσο η ευρωπαϊκή χρηματοπιστωτική κρίση είναι διαχειρίσιμη. Η πιθανότητα ανεξέλεγκτης τροπής της (όλες οι κρίσεις δεν είναι αντιμετωπίσιμες), θα σημάνει ένα νέο κύκλο παγκόσμιας ύφεσης. Αρχίζει και διαφαίνεται ότι η Ευρώπη δεν μπορεί να αντιμετωπίσει, με τη σημερινή της δομή την κρίση. Ακόμη κι αν ο γαλλο-γερμανικός άξονας επιταχύνει τις διαδικασίες για την ενίσχυση των μηχανισμών ευρωπαϊκής διακυβέρνησης, όπως τους κάλεσαν οι G20. Ο ευρωπαϊκός μηχανισμός EFSF δεν έχει τα απαραίτητα κονδύλια για να στηρίξει την Ιταλία που παραπαίει. Ρομπάι και Μπαρόζο το δήλωσαν (με τον θεσμικό ρόλο τους) σε κοινή επιστολή τους προς τους G20, πριν τη σύνοδο, ζητώντας την οικονομική στήριξη τους, για την αντιμετώπιση της κρίσης.

Μόνη επιλογή για την Ε.Ε. αποτελεί πλέον η πρόταση των αμερικανών για μετατροπή της ΕΚΤ σε πραγματική κεντρική τράπεζα της Ευρώπης. Γεγονός που θα της επιτρέψει να αναλάβει ένα ρόλο αντίστοιχο με την FED και να προχωρήσει στην κοπή νομίσματος και στην έκδοση ευρωομολόγου.

Ένα άλλο πρόβλημα σ' αυτή τη φάση, είναι και η επιζητούμενη υποστήριξη της Ε.Ε., η οποία δεν φαίνεται να αντιμετωπίζεται από τις άλλες δυνάμεις με άμεσο τρόπο. Παρόλο που κατανοείται η τεράστια σημασία της ευρωπαϊκής κρίσης για τον υπόλοιπο κόσμο. Οι χώρες με τα μεγαλύτερα αποθεματικά (ΚΙΝΑ-ΡΩΣΙΑ) που μπορούν να βοηθήσουν (χωρίς να χάσουν το ανταγωνιστικό πλεονέκτημα τους σε ρευστό) είναι υποχρεωμένες να παράσχουν, σ' αυτή τη φάση, συγκρατημένη υποστήριξη. Θα ήθελαν η βοήθεια τους να είναι μεγαλύτερη (αφού οι αναδυόμενες οικονομίες πλήττονται από τον περιορισμό της παγκόσμιας ζήτησης), όμως περιορίζονται καθώς τα αποθεματικά τους είναι σε δολάριο.

Σ' αυτό που υπήρξε συμφωνία στη σύνοδο των G20, είναι ο αυξημένος ρόλος του ΔΝΤ. Στις Κάννες οι 20 ηγέτες ανέθεσαν στο ΔΝΤ να δημιουργήσει και να θέσει σε ετοιμότητα νέους μηχανισμούς δανεισμού. Οι υπουργοί οικονομικών έλαβαν εντολή να διαμορφώσουν εναλλακτικές προτάσεις για την τόνωση των πόρων του Ταμείου, στην προσεχή σύνοδο. Έτσι θα ενισχυθεί ο παρεμβατικός ρόλος του ΔΝΤ σε παγκόσμιο επίπεδο, με αιχμή στην παρούσα συγκυρία την ευρωπαϊκή κρίση. Το γεγονός ότι οι G20 έθεσαν υπό την εποπτεία του ΔΝΤ την Ιταλία (με ειδικό πρόγραμμα ελεγχόμενο ανά τρίμηνο) υπογραμμίζει το ρόλο του ταμείου στην επόμενη περίοδο. Παράλληλα στο κοινό ανακοινωθέν του G20, περιλαμβάνονται λεπτομερώς κοινά μέτρα λιτότητας όχι μόνο για την Ιταλία, αλλά και για τις 20 χώρες του ομίλου.

Σ' αυτές τις συνθήκες η πρόταση που προωθούν Γερμανοί και Γάλλοι περί δημιουργίας ενός παγκόσμιου φόρου χρηματοοικονομικών συναλλαγών (για συμμετοχή του ιδιωτικού τομέα στη κρίση) τέθηκε σε δεύτερο επίπεδο. Ο φόρος αυτός βασίζεται στον λεγόμενο φόρο Τόμπιν που επινόησε ο ομώνυμος Αμερικανός οικονομολόγος την δεκαετία του '70. Για το φόρο αυτό όμως οι αποφάσεις παραπέμπονται, καθώς υπάρχει αντίδραση

στους κόλπους των χωρών του G20.

Επίσης οι G20 κατονόμασαν 29 διεθνείς τράπεζες ως εξόχως σημαντικές για το παγκόσμιο χρηματοπιστωτικό σύστημα. Πρόκειται για 17 ευρωπαϊκές, 8 αμερικάνικες και 4 ασιατικές, για τις οποίες συμφώνησαν ότι θα χρειαστεί ένα σχέδιο αντιμετώπισης, στην περίπτωση μίας ενδεχόμενης κατάρρευσης τους.

Στα δεδομένα της περιόδου εγγράφεται η αδυναμία της Ε.Ε. να αντιμετωπίσει την χρηματοπιστωτική της κρίση. Αλλά και η αδυναμία των G20 να συμβάλλουν ουσιαστικά στην κρίση της Ευρωζώνης. Η δυναμική της κρίσης υπερβαίνει τους νέους υπερεθνικούς μηχανισμούς και δημιουργεί κλίμα αβεβαιότητας και ανησυχίας. Και ενώ η παγκόσμια οικονομία διολισθαίνει προς νέα ύφεση, μία πιθανή έξοδος της Ιταλίας από τις αγορές, θα δημιουργήσει ένα νέο κύκλο απροβλέπτων εξελίξεων, σε παγκόσμια κλίμακα.

Θανάσης Τρυψάνης

16-11-2011